

Het houten zwaard: Vechten voor je leven

Docentenhandleiding

Les 1 Vechten voor je leven: In de arena

Begrippen

Dwang, vrije keus, gladiator, wapens, gevechtsuitrusting, handel, transport, handelsroute, transportmiddel, veroordeeld en ongelijke strijd.

Lesdoelen

De leerlingen kunnen na het zien van de film beschrijven wanneer de hoofdrolspeler moet vechten voor zijn leven. Zij kunnen aangeven of er sprake is van dwang of vrije keus

De leerlingen kunnen verschillende gladiatoren op basis van hun beschrijving herkennen in een mozaiek. Zij kunnen een tekening maken van een gladiator op basis van een beschrijving.

De leerlingen kunnen onderzoeken waar de dieren die in de arena vechten oorspronkelijk vandaan komen. Zij kunnen de handelsroutes aangeven op de wereldkaart en de transporttijd berekenen

De leerlingen kunnen verschillen aangeven tussen het gevecht van de gladiatoren en de christenen in de arena. Zij kunnen op basis van deze verschillen een passend onderschrift of passende tekstballonnen bij een afbeelding van christenen in de arena bedenken.

Lestijd

De les duurt 90 minuten. De les kan na opdracht 2B (ongeveer 45 minuten) onderbroken worden.

Vorbereiding

Kopieër de leerlingenbladen.

Kopieer bijlage 1 voor ieder groepje

DVD 'Het houten zwaard'

Verdeel de klas in groepen van 4. De leerlingen werken gedurende de hele lessenserie samen.

Leg per groepje 2 a1-vellen klaar. Op deze vellen maakt iedere groep een muurkrant.

Lesbeschrijving

Introduceer de film en de lessenserie. Leg kort uit dat de film gaat over Didius. Hij is een Bataafse jongen die tijdens de Bataafse Opstand (69 n.Chr.) gevangen wordt genomen door de Romeinen. Hij wordt als slaaf verkocht aan een lanista, de eigenaar van een gladiatorenschool. En komt als gladiator in de Romeinse arena terecht.

Laat de leerlingen opdracht 1 doorlezen voordat **de film start. Bespreek de begrippen** 'dwang' en 'vrije keuze'.

Nadat de film bekeken is, **vullen de leerlingen opdracht 1** in. Ze bespreken hun antwoorden in 4-tallen. Wat zijn de overeenkomsten en de verschillen? Waarom verschillen jullie van mening?

Klassikaal 3 verschillen bespreken.

In de film zagen de leerlingen de verschillende vechttechnieken van de gladiatoren en verschillende wapens in de nissen staan. De leerlingen **lezen de tekst 'De meest voorkomende soorten Gladiatoren'** en **maken opdracht 2 A t/m E**. De extra afbeeldingen op bijlage 1 kunnen worden gebruikt voor de samenstelling van de muurkrant.

Opdracht 2 nabespreken kan d.m.v. de volgende vragen: Welke gladiatoren waren makkelijk te herkennen? Hoe zijn jullie bij deze opdracht te werk gegaan? Welke gladiatoren hebben jullie zelf nog getekend? Welke wapens moesten er dan nog getekend worden? Welke diersoorten hebben jullie gekozen bij opdracht 2C en over welke afstanden moesten deze diersoorten vervoerd worden? Hoe kwamen jullie tot de verschillende keuzes?

Gladiatorengevechten en diereengevechten was niet het enige wat er op het programma stond. Er werden in sommige arena's zelfs volledige zeeslagen na gespeeld. Deze arena's kon men dan ook volledig onder water laten lopen. De arena werd ook gebruikt om bepaalde mensen te straffen.

De leerlingen **lezen bron 3**. Daarna kort de inhoud van de tekst bespreken. Wie waren christenen? Wat denk je dat er dus in de arena met deze christenen gebeurde? Wat betekent promoveren? Wat betekent folteren? Wat bedoelt men als

men spreekt over een uitzinnige mensenmassa? Waarom zou de mensenmassa uitzinnig geweest zijn?

De leerlingen **maken opdracht 3**. Wijs de leerlingen erop dat zij van te voren goed moeten nadenken vanuit wie (het publiek, de christenen, brandende christenen, de keizer of de dieren) ze het onderschrift of de tekstballonnen willen schrijven en waarom ze hiervoor kiezen. De afbeelding van Gerome op bijlage 1 kan gebruikt worden om op de muurkrant te plakken. De leerlingen kunnen het onderschrift of de tekstballonnen die ze bedacht hebben, ook op hun eigen leerlingenblad noteren.

Nabespreken van opdracht 3: Schrijf het woord 'ongelijke strijd' op het bord en laat leerlingen hun argumenten erom heen noteren. Laat de leerlingen uitleggen vanuit welk perspectief het onderschrift of de tekstballonnen geschreven zijn. Laat hen ook **motiveren** waarom ze hiervoor gekozen hebben.

Het houten zwaard - Vechten voor je leven

Docentenhandleiding

Les 2 Vechten voor je leven: Arm & rijk, slavernij.

Begrippen

Armoede, discriminatie, geluksfactoren, welvaart, welzijn, basisbehoeften, slavernij, kolonisatie, BNP, HPI (happy index).

Lesdoelen

De leerlingen kunnen aangeven welke factoren aanleiding kunnen zijn voor armoede.

De leerlingen kunnen op een wereldkaart aangeven waar gebieden met grote armoede liggen.

De leerlingen kunnen een goede definitie van discriminatie geven.

De leerlingen kunnen in de geschiedenis aangeven welke volkeren in welke gebieden werden achtergesteld.

De leerlingen kunnen aangeven wat het HPI -onderzoek inhoudt en welke landen daar hoog en laag op scoren.

De leerlingen kunnen de vergelijking trekken tussen het HPI-onderzoek en armoede/rijkdom en daaruit een conclusie afleiden.

Lestijd

De les duurt 90 minuten.

Beginsituatie

De leerlingen hebben in les 1 van deze lessencyclus de film "het houten zwaard" gezien.

Vorbereiding

Kopieer de wereldkaarten voor deelopdracht 1 en bijlage 2.

Lees de teksten van Mundo en plein M.

Bekijk de site van 'geschiedenisplein' voor deelopdracht 3.

Lesbeschrijving

Opdracht 1 (20 min)

Bekijk nogmaals een stukje van de film "**het houten zwaard**". De tijd die daarbij hoort is 08:00 min tot 10:10 min. Hierin is te zien: de gladiator vecht letterlijk voor zijn leven in de arena.

Hierna wordt de **koppeling** gemaakt met het figuurlijk moeten vechten voor je leven, wanneer er sprake is van armoede of discriminatie.

De leerlingen maken **2 woordvelden**, 1 voor arm/rijk en 1 voor discriminatie en deze worden **klassikaal besproken**.

Opdracht 2 (60 min)

Leerlingen zitten in dezelfde groepjes als tijdens les 1. **Elk groepje kiest voor een deelopdracht**. Er wordt voor gezorgd, dat alle deelopdrachten worden gekozen.

Per groepje gaan ze hun onderzoek doen, met als hulpmiddelen computer, wereldkaarten, atlas, papier, stift en lijm. Het product wordt gemaakt op A3 formaat in de vorm van een poster.

Evaluatie op proces en product (10 min)

Leerkracht **evalueert** de les met de leerlingen op **proces en product**. Hoe ben je te werk gegaan? Hoe zijn de taken verdeeld? Hoe verliep de samenwerking? Kon je gemakkelijk aan informatie komen? Wat lukte goed? Wat vond je moeilijk? Ben je tevreden over je product?

Het houten zwaard - Vechten voor je leven

Docentenhandleiding

Les 3 Vechten voor je leven: politieke-, godsdienstige-, en oorlogsvluchtelingen.

Begrippen

Asiel, politieke vluchteling, burgeroorlog, oorlogsvluchteling, godsdienstige vluchteling, verblijfsvergunning, generaal pardon

Lesdoelen

De leerlingen kunnen de dikgedrukte begrippen in eigen woorden uitleggen.

De leerlingen kunnen oorzaken geven waarom mensen uit hun geboorteland vluchten.

De leerlingen kunnen een eigen voorbeeld van een politieke/godsdienstige vluchteling opzoeken en presenteren.

De leerlingen kunnen juiste informatie uit een tabel halen

Lestijd

De les duurt 90 minuten.

Vorbereiden

Film 'Het houten zwaard' klaar leggen.

Het filmpje over het Somalische meisje klaar hebben. (Link is terug te vinden in de lessenbeschrijving)

Bijlage 3 Facebook-pagina's uitprinten en als digitaal bestand klaar zetten.

Lesbeschrijving

Opdracht 1 (20 min)

Bekijk nogmaals het **begin van de film** 'Het houten zwaard'. De Bataaf zie je vluchten door een bos. Hij wordt achterna gezeten. Laat de **leerlingen nadenken** waarom hij aan het vluchten is. Waarom zou iemand vluchten?

Hierna kan **als voorbeeld Mika** worden gebruikt. Wie is dit? Waarom zou hij gevlucht zijn?

De leerlingen gaan zelfstandig aan de slag met de vragen van opdracht 1.

Opdracht 2 (20 min)

Klassikaal het stuk tekst doornemen (bijvoorbeeld door een leerling laten voorlezen). De leerlingen kunnen daarna **zelfstandig aan de slag** met de vragen van opdracht 2.

Opdracht 3 (20 min)

Het **filmpje van het Somalische meisje laten zien**. De stukken tekst klassikaal of in groepjes doorlezen. De leerlingen kunnen daarna **zelfstandig**, in de groepjes aan de slag met de vragen van opdracht 3.

http://www.youtube.com/watch?v=mjqcAjyvW_E

Eindopdracht (20 min)

De **Facebook opdracht kort uitleggen** en het voorbeeld van Mika laten zien. De groepjes kunnen daarna zelfstandig aan de slag met hun pagina.

Evaluatie op proces en product (10 min)

Hoe ben je te werk gegaan? Hoe zijn de taken verdeeld? Hoe verliep de samenwerking? Kon je gemakkelijk aan informatie komen? Wat lukte goed? Wat vond je moeilijk? Ben je tevreden over je product?

Welke begrippen hebben wij vandaag geleerd?

BRONVERMELDING:

<http://www.vluchtelingenwerk.be/vluchtelingwordjenietuitrijewil/bekende-vluchtelingen.php>

<http://www.amnesty.nl/vluchtelingen-en-migranten>

<http://www.vijfeeuwenmigratie.nl/verhalen/max-elskamp-als-oorlogsvluchteling-bergen-zoom-1914-1916>

<http://www.familiegeschiedenis.be/dossiers/migratie/belgie-nederland/de-oorlogsvluchtelingen>

<http://vorige.nrc.nl/opinie/article1848112.ece>

Het houten zwaard - Vechten voor je leven

Docentenhandleiding

Les 4 Vechten voor je leven: Watersnoodrampen & vulkaanuitbarstingen

Begrippen

Dijkherstel, risicogebied, vulkaanuitbarsting, magma, zeespiegel, bezichtiging, en breuklijn.

Lesdoelen

De leerlingen kunnen de dikgedrukte begrippen in eigen woorden uitleggen

De leerlingen kunnen op een wereldkaart aangeven waar gebieden vulkaanuitbarstingen plaatsvinden.

De leerlingen kunnen onderzoeken welke aarbevingen er hebben plaatsgevonden en op welke manier mensen daarbij moesten vechten voor hun leven.

De leerlingen kunnen een presentatie geven aan de hand van hun muurkranten.

De leerlingen kunnen aan het einde van de lessenreeks de verschillende muurkranten evalueren, door middel van een tip en top.

Lestijd

De les duurt 90 minuten.

Vorbereiding

Kopieren van het werkblad vulkaanuitbarstingen en de poster.

Lees de teksten van plein M en Mundo.

Bekijk nogmaals het einde van de film 'Het houten zwaard'.

Lesbeschrijving

Opdracht 1 (20 min)

Bekijk nogmaals **het einde van de film** 'Het houten zwaard'. De tijd die daarbij hoort is 09:00 min tot 11:38 min. Hierin wordt het volgende verteld: De Bataaf is vrij maar ook arm. Hij heeft geen status in het Romeinse rijk. Het enige beroep wat hij geleerd heeft is doden. Hij wordt een vrijwillige gladiator en verkoopt zichzelf. Hij staat namelijk onderaan de ladder, nog lager dan een slaaf.

Hier wordt de volgende **vraag bij gesteld**:

Waarom blijf je in een gebied wonen waar je risico loopt?

Hierna wordt deze **vraag op Nederland betrokken**. Waarom blijven wij in een risicogebied wonen?

Opdracht 2 (30 min)

Je **leest de informatie** behorende bij vulkaanuitbarstingen en ook de **historisch bron**

Onderzoek groepsopdracht 4 leerlingen:

Je hebt individueel de kaart ingekleurd. Je weet nu waar de zware aardbevingen plaats vinden in de wereld. Ieder groepslid zoekt informatie van vulkaanuitbarstingen op. Je kunt bijvoorbeeld de meeste recente vulkaanuitbarsting nemen. Je krijgt samen één poster en je gaat daar je informatie opschrijven, plakken of tekenen. In het midden schrijf je de woorden: vechten voor je leven, vulkaanuitbarstingen op en daarom heen schreef je per groepslid jouw informatie over hoe mensen op dat moment moesten vechten voor hun leven.

In de arena (40 min)

De klas is tijdens de opdrachten verdeeld geweest in 6 groepjes van 4 leerlingen. Tijdens het **bezichtigen van de muurkrant** worden de groepsleden uit deze groepjes gescheiden en verdeeld over nieuwe groepen. Niemand mag bij een groepslid zitten van het "oude" groepje. Er is een **nieuw groepjes gevormd**. Iedere leerling kan zijn eigen muurkrant **presenteren** aan de overige groepsleden. De

leerling presenteert 5 minuten zijn eigen muurkrant. Iedereen moet zijn of haar muurkrant gepresenteerd hebben, dus na een presentatie lopen ze verder naar de volgende muurkrant en daar presenteert de volgende leerling uit het groepje. Zo komt iedereen een keer aan de beurt.

Tips en tops

Na de rondleiding krijgt iedere leerling **twee memoblaadjes**. Hierop kunnen ze een tip en een top opschrijven. De groepen krijgen hierna hun posters terug en kunnen de **feedback** meenemen naar een volgende opdracht of presentatie.

Bedenk als docent wat jij belangrijk vindt voor een presentatie en leg het begrip tip en tops uit.

Top: bij een top krijg je een compliment. Je geeft aan wat er goed ging.

Tip: je krijgt te horen wat er beter kan. Je kunt dit meenemen naar de volgende keer.

Nabespreken: Leerkracht evalueert de les met de leerlingen op proces en product. Hoe ben je te werk gegaan? Hoe zijn de taken verdeeld? Hoe verliep de samenwerking? Kon je gemakkelijk aan informatie komen? Wat lukte goed? Wat vond je moeilijk? Ben je tevreden over je product? Hoe verliep de presentatie? Wat doe je de volgende keer hetzelfde of anders?